

(وَ مِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ) وَقَدْ تَقَدَّمَ مُخْتَارُهَا بِرِوَايَةٍ، وَ نَذَرُهَا هَهُنَا بِرِوَايَةٍ أُخْرَى لِتَغَايِرِ الرَّوَايَتَيْنِ: أَلَا وَإِنَّ الدُّنْيَا قَدْ تَصَرَّمَتْ، وَ آذَنْتْ بِانْقِضَائِهَا، وَ تَتَكَرَّرُ مَعْرُوفُهَا، وَ أَدْبَرَتْ حَدَاءَهَا، فَهِيَ تَحْفِزُ بِالْفَنَاءِ سُكَّانَهَا، وَ تَحْدُو بِالْمَوْتِ جِيرَانَهَا، وَ قَدْ أَمَرَ مِنْهَا مَا كَانَ حُلُوءًا، وَ كَدِرَ مِنْهَا مَا كَانَ صَفْوًا، فَلَمْ يَبْقَ مِنْهَا إِلَّا سَمَلَةٌ كَسَمَلَةِ الْإِدَاوَةِ، أَوْ جُرْعَةٌ كَجُرْعَةِ الْمَقْلَةِ، لَوْ تَمَزَّزَهَا الصَّدْيَانُ لَمْ يَنْقَعْ، فَأَزْمِعُوا عِبَادَ اللَّهِ الرَّحِيلَ عَنْ هَذِهِ الدَّارِ الْمَقْدُورِ عَلَى أَهْلِهَا الزَّوَالِ، وَ لَا يَغْلِبَنَّكُمْ فِيهَا الْأَمَلُ، وَ لَا يَطُولَنَّ عَلَيْكُمُ الْأَمَدُ. فَوَاللَّهِ لَوْ حَنَنْتُمْ حَنِينَ الْوَلِّهِ الْعِجَالِ، وَ دَعَوْتُمْ بِهَدِيلِ الْحَمَامِ، وَ جَارْتُمْ جُورَ مُتَبَتِّلِ الرَّهْبَانِ، وَ خَرَجْتُمْ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْأَمْوَالِ وَ الْأَوْلَادِ، التَّمَّاسِ الْقُرْبَى إِلَيْهِ فِي ارْتِفَاعِ دَرَجَةٍ عِنْدَهُ، أَوْ غُفْرَانِ سَيِّئَةٍ أَحْصَتْهَا كُتُبُهُ، وَ حَفِظَتْهَا رُسُلُهُ، لَكَانَ قَلِيلًا فِيمَا أَرْجُو لَكُمْ مِنْ ثَوَابِهِ، وَ أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِنْ عِقَابِهِ. وَ اللَّهُ لَوْ أَنْمَأَتْ قُلُوبُكُمْ أَنْمِيَاءًا، وَ سَأَلَتْ عِيُونُكُمْ مِنْ رَغْبَةٍ إِلَيْهِ وَ رَهْبَةٍ مِنْهُ دَمًا، ثُمَّ عَمَّرْتُمْ فِي الدُّنْيَا مَا الدُّنْيَا بَاقِيَةً، مَا جَزَتْ أَعْمَالُكُمْ عَنْكُمْ وَ لَوْ لَمْ تُبْقُوا شَيْئًا مِنْ جُهْدِكُمْ أَنْعَمَهُ عَلَيْكُمُ الْعِظَامُ، وَ هُدَاهُ إِيَّاكُمْ لِلْإِيمَانِ.

وَ مِنْهَا فِي ذِكْرِ يَوْمِ النَّحْرِ وَ صِفَةِ الْأُضْحِيَّةِ: وَ مِنْ تَمَامِ الْأُضْحِيَّةِ اسْتِشْرَافُ أُذُنِهَا، وَ سَلَامَةُ عَيْنِهَا، فَإِذَا سَلِمَتِ الْأُذُنُ وَ الْعَيْنُ سَلِمَتِ الْأُضْحِيَّةُ وَ تَمَّتْ، وَ لَوْ كَانَتْ عَضْبَاءَ الْقَرْنِ تَجُرُّ رِجْلَهَا إِلَى الْمُنْسَكِ. قَالَ السَّيِّدُ الشَّرِيفُ: وَ الْمُنْسَكُ هَهُنَا الْمَذْبُوحُ.

در نکوهش دنیا

تعریف دنیا

آگاه باشید، گویا دنیا پایان یافته، و وداع خویش را اعلام داشته است، خوبیهایش ناشناخته مانده به سرعت پشت کرده می‌گذرد، ساکنان خود را به سوی نابود شدن می‌کشاند، و همسایگانش را به سوی مرگ می‌راند. آنچه از دنیا شیرین بود تلخ‌شده، و آنچه صاف و زلال بود تیرگی پذیرفت، و بیش از ته مانده ظرف آب ریخته‌شده از آن باقی نمانده است، یا جرعه‌ای آب که با آن عطش تشنگان دنیا فرو نخواهد نشست. ای بندگان خدا! از سرایی کوچ کنید که سرانجام آن نابودی است، مبدا آرزوها بر شما چیره گردد، مپندارید که عمر طولانی خواهید داشت.

والایی نعمتهای قیامت

به خدا سوگند! اگر مانند شتران بچه مرده ناله سردهید، و چونان کبوتران نوحه‌سرایی کنید، و مانند راهبان زاری نمایید، و برای نزدیک شدن به حق، و دسترسی به درجات معنوی، و آمرزش گناهانی که ثبت‌شده و ماموران حق آن را نگه می‌دارند، دست از اموال و فرزندان بکشید سزاوار است زیرا: برابر پاداشی که برایتان انتظار دارم، و عذابی که از آن بر شما می‌ترسم، اندک است به خدا سوگند! اگر دل‌های شما از ترس آب شود، و از چشم‌هایتان با شدت شوق به خدا، یا ترس از او، خون جاری گردد، و اگر تا پایان دنیا زنده باشید و تا آنجا که می‌توانید در اطاعت از فرمان حق بکوشید، در برابر نعمتهای بزرگ پروردگار به خصوص نعمت ایمان، ناچیز است.

وصف قربانی

کمال قربانی در این است که گوش و چشم آن سالم باشد، هرگاه گوش و چشم سالم بود، قربانی کامل و تمام است، گرچه شاخش شکسته باشد و با پای لنگ به قربانگاه آید (منظور امام از کلمه (منسک) در اینجا (قربانگاه) است).